

Halve zegels

Heel interessant

Onder normale omstandigheden zijn postzegels alleen geldig voor frankering, als ze in hun geheel op de brief geplakt worden. Er zijn echter ook gevallen bekend, waarin gehalveerde zegels toegestaan waren. Een paar van deze gevallen - beslist niet allemaal - zullen we nader bekijken.

Het eerste voorbeeld komt uit 1901. Op de Duitse kruiser *Vineta* was een gebrek aan zegels van 3 Pf ontstaan. Om tóch zegels te hebben, werden 300 postzegels van 5 Pf doormidden gesneden en met een handstempel voorzien van een opdruk 3 PF.

Het tweede voorbeeld is veel bekender bij ons. Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog waren er op Curaçao niet voldoende zegels van 1 cent. Een aantal zegels van 2 cent en $2\frac{1}{2}$ cent werd diagonaalsgewijze doorsneden, waarna de halve zegels als zegels van 1 cent werden verkocht. De gehalveerde 2 cent werd gebruikt van 1 juni tot 16 juli 1918. De gebruiksperiode van de gehalveerde $2\frac{1}{2}$ cent ligt tussen 6 en 16 juli 1918. De verkochte aantallen zijn aanzienlijk groter dan in het eerste voorbeeld, namelijk 32.000 van elk van de typen.

In de eerste twee voorbeelden is een gebrek aan zegels de oorzaak van het halveren. In ons laatste voorbeeld zijn plotselinge tariefwijzigingen de oorzaak.

Om goed het waarom te begrijpen, moeten we teruggaan naar 1937. In België gebeurde het versturen van postpakketten toen door een gezamenlijke dienst van de posteries en de spoorwegen. Voor dit doel had men speciale zegels. Begin 1937 golden de volgende tarieven:

3 Fr. voor colli tot 5 kg (militairen)
4 Fr. voor colli tot 3 kg
5 Fr. voor colli tot 5 kg

Op 20-3-1937 werden de tarieven verhoogd:
3,5 Fr. voor colli tot 5 kg (militairen)
4,5 Fr. voor colli tot 3 kg
5,5 Fr. voor colli tot 5 kg

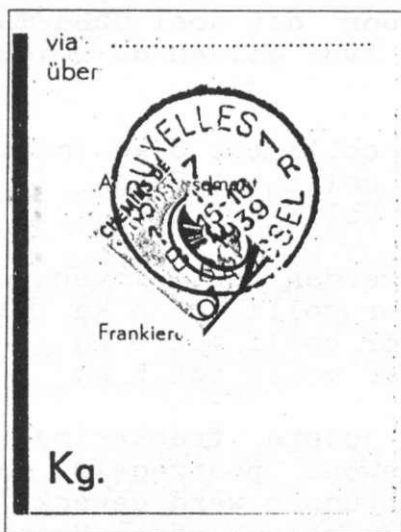
Om tot een juiste frankering te komen, werden er gewone postzegels van 0,50 Fr. bijgeplakt. Intussen werd gewerkt aan nieuwe zegels in de juiste waarden. Voordat ze voor gebruik gereed waren, werden de tarieven met ingang van 10-1-1938 als volgt gewijzigd:

5 Fr. voor colli tot 5 kg (militairen)
5 Fr. voor colli tot 3 kg
6 Fr. voor colli tot 5 kg

De reeds aangemaakte, maar nooit uitgegeven zegels werden voorzien van opdrukken van respectievelijk 5 Fr. en 6 Fr. Op 2-9-1939 werd het tarief voor colli voor militairen gehalveerd tot 3 Fr.

Nu kwam men echt in de problemen. Er waren geen zegels beschikbaar en er was niet genoeg tijd om een opdruk te fabriceren. De enige snelle oplossing was halvering van de zegel van 6 Fr. Volgens de voorschriften moesten de zegels verticaal doorgesneden worden, maar de creativiteit van de beambten heeft ook horizontale en diagonale halverin-

gen opgeleverd. Intussen werd hard gewerkt aan een opdruk van 3 Fr.

Fragment van spoorwegdocument met gehalveerde zegel.

Deze was later in september gereed en vanaf dat moment mochten de gehalveerde zegels niet meer worden gebruikt. Er zijn echter afstempelingen van een latere datum bekend.

Bronnen:

- Michel Briefmarken-Katalog Deutschland
- NVPH Speciale Catalogus Nederland
- "De militaire postcolli" (artikel) door mevrouw L. Sauer van de Antwerpse kring voor stempelstudie en postgeschiedenis

J. Mulder